

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Vejledning til Dansk EUD Grundfag

August 2025

Vejledning til Dansk
August 2025

2025
ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse
Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

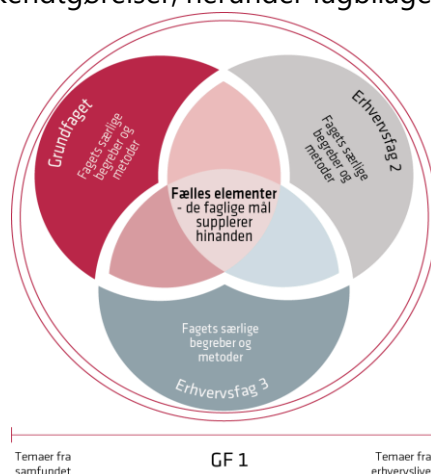
Publikationen kan hentes på:
www.uvm.dk
Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Vejledning til grundfag

Denne vejledning indeholder forklarende kommentarer til nogle af de gældende bekendtgørelsesbestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Alle bindende bestemmelser for undervisningen og prøverne i erhvervsuddannelserne findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser; herunder fagbilagene i bekendtgørelsen om grundfag.

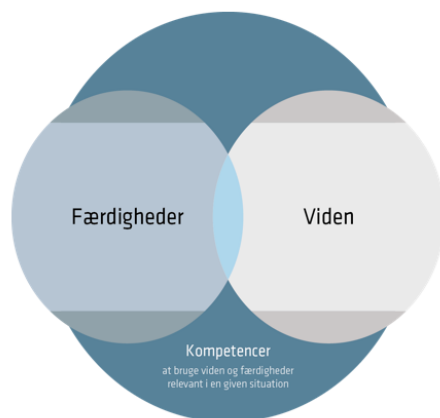
Vejledningen kortlægger fagets rolle i erhvervsuddannelserne og præciserer sammenhængen mellem grundfaget og øvrige fag i uddannelserne. Vejledningen understøtter en helhedsorienteret tilgang med henvisninger til eksempler fra undervisningspraksis.

Eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse.

Viden – færdigheder – kompetencer

Beskrivelsen af de faglige mål tager udgangspunkt i den europæiske brug af begreber, hvor faglige mål kaldes læringsudbytte og indeholder begreberne viden, færdighed og kompetence.

Viden er noget man har - beskriver de indholdsområder, stofområder og faglige områder, som man beskæftiger sig med i faget.

Færdighed er noget man kan - en dygtighed og en evne for et eller andet. Færdigheder viser sig i form af teknikker og indgår i udførelsen af opgaver og problemer.

Kompetence er noget man gør - elevens potentielle handlingsformåen i en given situation og elevens evne til at gøre noget i bestemte kontekster. Kompetencer betyder at man har viljen og evnen til at bruge sin viden og sine færdigheder i en given situation

Inspiration og guidelines

[Bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprogsdansk i erhvervsuddannelserne](#), 2022.

[Den taksonomiske beskrivelsesramme for grundfagenes faglige mål](#), 2014.

[Definition af pædagogiske principper](#), 2017.

[Bedømmelseskriterier](#), 2018.

[De fire grundelementer ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Regler og gode råd ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Find emu-respons og opret dig som bruger](#), 2022.

Emu-respons er et fagligt fællesskab i grundfag for erhvervsuddannelserne. Her kan du stille spørgsmål til fagkonsulenten, få inspiration, vidende og oprette skolenetværk.

Indhold

Vejledning til grundfag.....	3
Viden – færdigheder – kompetencer.....	3
Inspiration og guidelines.....	4
 Indledning.....	 6
 1 Identitet og formål	 7
1.1 Identitet.....	7
1.2 Formål.....	7
 2 Faglige mål og fagligt indhold	 8
2.1 Faglige mål og kernestof	8
2.2 Supplerende stof.....	16
2.3 Grøn omstilling og bæredygtighed	16
 3 Tilrettelæggelse	 23
3.1 Didaktiske principper.....	23
3.2 Arbejdsformer	28
3.3 IT i undervisningen	28
3.3.1 Cybersikkerhed	29
3.4 Samspil med andre fag.....	30
 4 Dokumentation.....	 31
 5 Evaluering.....	 34
5.1 Løbende evaluering	34
5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse.....	36
5.3 Afsluttende prøve	36
5.3.1 Eksaminationsgrundlag	38
5.3.2 Bedømmelsesgrundlag.....	38
5.3.3 Bedømmelseskriterier.....	39
 6 Dansklærerens spiseseddel.....	 41

Indledning

Vejledningen udfolder og forklarer fagbilaget dansk til grundfagsbekendtgørelsen.

Vejledningen indeholder uddybende og forklarende kommentarer til fagbilagets punkter og bidrager med anbefalinger og inspiration til det faglige, pædagogiske og didaktiske arbejde med at tilrettelægge undervisningen i grundfaget.

Desuden gives eksempler på god praksis, herunder links til eksempler på undervisningsforløb på emu.dk. Praksiseksemplerne er tænkt som inspiration til indhold, form og niveau.

Strukturen i vejledningen følger fagbilaget. Citater fra fagbilaget er anført med kursiv skrift.

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

I fagbilaget står følgende:

"Dansk bidrager gennem tværfagligt samspil med erhvervsuddannelsens øvrige fag til at styrke og udvikle danskfaglige og personlige kompetencer. Fagets omdrejningspunkt er de kulturelle og kommunikative kompetencer: At tale, at samtale, at præsentere, at lytte, at læse, at skrive og at se. Fagets identitet i erhvervsuddannelserne hviler på to ben: Det almene og det erhvervsfaglige. Faget bygger videre på elevens eller lærlingens grundskoleforløb."

1.2 Formål

En forudsætning for succes i uddannelse og arbejdsliv, i sociale og kulturelle kontekster og i hverdagslivet er, at eleven eller lærlingen eller lærlingen kan mestre de kulturelle og kommunikative kompetencer: At tale, at samtale, at præsentere, at lytte, at læse, at skrive og at se.

Eleven skal derfor blive bedre til at kommunikere både generelt og i erhvervsmæssige sammenhænge. Det sker, når eleven eller lærlingen eller lærlingen arbejder strategisk med at læse og analysere tekster, og når eleven eller lærlingen eller lærlingen anvender kommunikative strategier og modeller til at tale, lytte, læse, skrive og se. Det sker også i et fler- eller tværfagligt arbejde, hvor kompetencer i danskfaget kombineres med f.eks. relevante læringsmål i erhvervsfagene, og hvor den faglige identitet i uddannelsen bliver eksplicit i grundfaget dansk.

I danskfaget arbejder eleven eller lærlingen med mange forskellige kommunikationsmetoder både mundtligt, skriftligt, visuelt eller multimodalt, dvs. med ord, billeder, film, tegninger, animationer og lyd i samme tekst.

Undervisningen retter sig mod eleven eller lærlingens eller lærlingens faglige uddannelse med udgangspunkt i danskfagets fire overordnede kompetencer: kommunikation, læsning, fortolkning og fremstilling.

Faget er med til at understøtte mål fra erhvervsuddannelsernes andre fag, om at eleven eller lærlingen eller lærlingen skal kunne formidle og kommunikere på mange forskellige måder. Fagets tekster skal hentes fra eleven eller lærlingens eller lærlingens uddannelse, branche eller fra almene sammenhænge af interesse og relevans for eleven eller lærlingen eller lærlingen.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål og kernestof

Fagbilagets mål tager afsæt i de mål, der er nået i grundskolen og danner dermed udgangspunkt for undervisningens tilrettelæggelse og evaluering af eleven eller lærlingen.

De faglige mål er formuleret som kompetencemål som sigter mod at udvikle eleven eller lærlingens kompetencer (handlingsformåen). Derudover har de fokus på viden, færdighed og kompetence, som udgør det samlede læringsudbytte.

Eleverne skal opnå viden og træne færdigheder i erhvervsskolen, således at eleven eller lærlingen kan handle hensigtsmæssigt i konkrete situationer i erhverv, uddannelse, samfund og dagligdag (kompetence).

De faglige mål danner grundlaget for skolens udarbejdelse af undervisningsmål/læringsmål for konkrete læringsaktiviteter i eleven eller lærlingens uddannelse. (jf. de første sider i vejledningen om viden, færdigheder og kompetencer). De faglige mål er inddelt i fire overordnede kompetenceområder: Kommunikation, læsning, fortolkning og fremstilling. De er opstillet sideordnede og går fra niveau F, E og D til C niveau og de er beskrevet med taksonomisk progression fra niveau til niveau.

Overordnet indgår følgende kompetenceområder: Kommunikation, læsning, fortolkning og fremstilling.

Kommunikation

<i>Kommunikative strategier</i>	Elevers viden om strategier og færdighed i at anvende denne viden hensigtsmæssigt og kompetent i forhold til formål og situation.
<i>Hensigtsmæssig kommunikation</i>	Elevers viden om kommunikation og færdigheder i at kommunikere. Eleven eller lærlingens kompetence til at anvende viden og færdigheder i at kommunikere. Eleven eller lærlingens kompetence til at anvende viden og færdigheder hensigtsmæssigt og kompetent i en konkret kommunikationssituation.
<i>It og multimodale medier</i>	Elevers viden om it og multimodale medier, dvs. medier, der anvender forskellige måder at repræsentere indhold på, f.eks. gennem lyd, billede, grafer, film, gestik, mimik, tingssprog, og eleven eller lærlingens færdighed i at anvende denne viden.
<i>Virksomhedens interne og eksterne kommunikation</i>	Elevers viden om det, der kendetegner intern og ekstern kommunikation og færdighed i at kunne skelne herimellem, samt kompetence til at anvende viden og færdigheder til at tilpasse kommunikationen til formålet.
<i>Sproglige normer i forskellige sammenhænge</i>	Elevers kendskab til og viden om sproglige normer og den måde, der er bundet til forskellige kontekster. På niveau D og C skaleleven eller lærlingen kunne anvende viden til at forklare disse sproglige normer.

Læsning

<i>Læsning med forståelse</i>	Eleven skal have færdighed i at læse og forstå forskellige teksttyper.
<i>Forskellige teksttyper</i>	Eleven skal have viden om, hvad der kendetegner forskellige teksttyper.
<i>Læseformål</i>	Eleven skal kunne identificere formålet med at læse en tekst.
<i>Læsestrategier</i>	Eleven skal have viden om forskellige læsestrategier.
<i>Kompetent læsning</i>	Eleven skal anvende sin viden om strategier til at vælge en relevant læsestrategi. Eleven eller lærlingen skal anvende sin færdighed i at læse, sin viden om teksttyper og eleven eller lærlingens skal kunne se formålet med at læse en tekst i en konkret sammenhæng.
<i>Informationssøgning</i>	Eleven skal kunne søge informationer målrettet og behandle informationer kritisk.
<i>Faglig læsning</i>	Eleven skal kunne anvende sin viden om fagsprog, læseformål og teksttyper til at forberede sig til at læse (førlæsning) og til at læse fagtekster om uddannelse og erhverv.

Fortolkning

<i>Kultur, sprog, erhverv og uddannelse</i>	Eleven skal have viden om og forholde sig til disse områder gennem læsning af forskellige tekster.
<i>Læsning, analyse og diskussion</i>	Eleven skal have færdighed i at læse, undersøge og diskutere tekster om kultur, sprog, erhverv og uddannelse (samt niveau C: historie) fra erhverv, uddannelse, samfund og dagligdag.
<i>Vurdering og stillingtagen</i>	Eleven skal kunne vurdere og tage stilling til læste tekster på baggrund af analyse.
<i>Tolkning og refleksion</i>	Eleven skal kunne uddrage det relevante og reflektere over de læste tekster (niveau D og C).
<i>Perspektivering</i>	Eleven skal kunne perspektivere en tekst på baggrund af analysen (niveau C).

Fremstilling

<i>Skrivestrategier</i>	Eleven skal have viden om og færdighed i at anvende forskellige skrivestrategier.
<i>Sprog og stil</i>	Eleven skal have viden om hensigtsmæssig og korrekt sprogbrug og om færdighed i at foretage sproglige valg i forhold til teksttype og situation.
<i>Valg af medier, virkemidler og repræsentationsformer</i>	Eleven skal kunne vælge medier og virkemidler (repræsentationsformer) hensigtsmæssigt i forhold til teksttyper og situation.
<i>Tekster og teksttyper</i>	Eleven skal have viden om tekster og teksttyper, der er relevante i erhverv, uddannelse, samfund og dagligdag.
<i>Fremstillingsprocessen</i>	Eleven skal have færdighed i at planlægge og fremstille skriftlige og mundtlige tekster, og i at anvende relevante teksttyper i forhold til kommunikationssituationer i erhverv, uddannelse, samfund og dagligdag.
<i>Skriveformål</i>	Eleven skal kunne identificere skriveformålet i en skriftlig kommunikationssituation.
<i>Modtagerrettet kommunikation</i>	Eleven skal have viden om kommunikation og kunne tilrettelægge kommunikation i forhold til hensigt og modtager.
<i>Dialog om tekster</i>	Eleven skal kunne gå i konstruktiv dialog om egne og andre tekster
<i>Repræsentationsformer</i>	Eleven skal have viden om forskellige repræsentationsformer, færdighed i at anvende dem og kompetence til at anvende dem hensigtsmæssigt i forhold til en specifik situation og et specifikt formål.

Søg sparring, stil spørgsmål og få inspiration til din undervisning på emu.dk og på [emu-respons](http://emu-respons.dk). Dette er et forum for undervisere i grundfag på erhvervsuddannelserne. Tilmeld dig via dette link: [EMU Respons](http://emu-respons.dk)

I fagets kernestof skal forskellige teksttyper være repræsenteret; fx faglitteratur, skønlitteratur samt digitale multimodale medier mm. Endvidere arbejdes der med det udvidede tekstbegreb, som omfatter enhver læst, set eller hørt tekst.

I fagbilaget står følgende:

” Danskfagets kernestof er de væsentlige begreber, modeller og metoder, der indgår i kommunikation, læsning, fortolkning og fremstilling. Der inddrages tekster, med et bredt fokus på erhvervsvalg og elevens eller lærerens dagligdag. Der arbejdes med det udvidede tekstbegreb. Forskellige teksttyper skal være repræsenteret.”

Til fagets kernestof hører sprog, faglitteratur og skønlitteratur, herunder også digitale multimodale medier. Stofområderne indgår i et tæt samspil i undervisningen.

Det sproglige stofområde omfatter en sproganalytisk tilgang til skriftlige og talte, trykte og digitale tekster.

Det faglitterære stofområde omfatter uddannelsens fagtekster og andre relevante erhvervsmæssige og erhvervsfaglige tekster.

Det skønlitterære stofområde omfatter skønlitterære tekster.

Det mediemæssige stofområde omfatter en medieanalytisk tilgang til tekster, herunder multimodale, i trykte såvel som i digitale medier.

I fagets kerne stof indgår:

Danskfaglige begreber, modeller og metoder, teksttyper og medier, det udvidede tekstbegreb Sproglære, herunder:

- Sprogriktighed, grammatik og retstavning
- Mundtlig og skriftlig sprogbrug

Kommunikation, herunder:

- Visuel og multimodal kommunikation
- Kommunikative strategier
- Mundtlig, skriftlig, visuel og multimodal fremstilling

Kernestof i kommunikation kan omhandle

- a) Virksomheders interne og eksterne kommunikation
- b) Kommunikative strategier:
 - kommunikationsmodeller
 - formel og uformel kommunikation
 - skriftlig kommunikation
 - mundtlig kommunikation
- c) Hensigtsmæssig kommunikation
- d) It og multimodale medier
 - Sproglige normer i forskellige sammenhænge
 - Sprogbrug og sprogriktighed

Eleverne arbejder med relevante talte, skrevne og multimodale tekster fra uddannelse, erhverv eller dagligdag, der sætter fokus på de fem kompetencer, som kan opdeles i de primære kompetencer: tale, lytte og se, og de sekundære: læse og skrive.

Sprogbrug og kommunikation

Med udgangspunkt i konkrete teksteksempler arbejder eleverne med regler og normer for sprog og kommunikation.

Du kan vælge eksempler på sprogbrug og kommunikation i samspil med erhvervsfagene i grundforløbets 1. del. Såfremt faget gennemføres i grundforløbet 2. del, kan du vælge eksempler i samspil med eleven eller lærlingens uddannelsesspecifikke fag.

Ved at lade eleverne selv udarbejde relevante tekster, øger du elevernes sproglige og kommunikative kompetence. Endvidere kan du lade dem forholde sig til hinandens tekster, således at de fx reflekterer over valg af sprog i en given kommunikationssituation.

Multimodale tekster og repræsentationsformer

I en multimodal undervisning indgår forskellige medier, værktøjer og multimodale metoder til at formidle det faglige stof. Eleverne læser, ser, hører og arbejder med at forstå multimodale læremidler, hvor der indgår billede, film, tekst, grafik og andre repræsentationsformer i et samspil. Arbejdet med at afkode multimodale tekster kan danne grundlag for, at eleven eller lærlingen selv fremstiller egne multimodale tekster, der fungerer hensigtsmæssigt fra en kommunikativ synsvinkel.

Kernestof i læsning kan omhandle

- Læsning med forståelse
- Forskellige teksttyper
- Læseformål
- Læsestrategier
- Kompetent læsning
- Informationssøgning
- Faglig læsning

Arbejde med læsning foregår integreret i undervisningen i dansk og i samspillet med erhvervsuddannelsens andre fag.

Læsetræning

I undervisningen træner eleven eller lærlingen i at bestemme formål med at læse, i at læse og at anvende læsestrategierne før, under og efter læsning. Læsning foregår også i forhold til teksttype og identifikation af læsestier ind i teksten.

Eleven træner og styrker sine læsefærdigheder ved at læse forskellige tekster og teksttyper med brug af forskellige læsestrategier. Læreprocessen understøttes af, at du giver eleven eller lærlingen løbende feedback på læsefærdigheder og -strategier.

Eleven træner læsefærdigheder ved at læse og anvende læsestrategier på de fagtekster der indgår i erhvervsuddannelsen, i erhvervet eller dagligdagen.

Læsestrategier

I arbejdet med at læse tekster kan eleven eller lærlingen anvende:

Før-læsestrategier, f.eks. ved at bestemme læseformål og teksttype, ved at skimme/scanne

- for tekstens sværhedsgrad og hyppigt anvendte ord og udtryk, og give et kvalificeret gæt på tekstens indhold og budskab ud fra billeder og overskrifter, indledning og afslutning, når det drejer sig om sagprosa

- for informationer om personer, miljø, indhold og handling, når det drejer sig om fiktion,
- samt transfer af egen forhåndsviden og forforståelse forhold til tekstens emne.

Under-læsestrategier i form af hurtiglæsning (punktlæsning, anvendelse af læsekort, skimning og overblikslæsning), intensiv læsning (indlæringslæsning, nærlæsning, kritisk læsning og kreativ læsning, brug af notatark, par- eller fælleslæsning) og oplevelseslæsning.

Efter-læsestrategier for at bearbejde og huske det læste, f.eks. ved at udarbejde mindmap eller resumé/referat af teksten, redegøre for de væsentlige synspunkter og holdninger, udarbejde spørgsmål og problemstillinger i forhold til teksten, omskrive til et andet medie og /eller målgruppe.

Hent inspiration på emu.dk underoverskriften [Læsning](#).

Kernestof i fortolkning kan omhandle

- Tekster om kultur, sprog, erhverv og uddannelse
- Læsning, analyse og diskussion
- Tolkning og refleksion
- Vurdering og stillingtagen
- Perspektivering

Analyse af tekster

Ud fra relevante strategier skal eleven eller lærlingen iagttage, beskrive, analysere, fortolke, vurdere og perspektivere. Eleven eller lærlingens faglige forudsætninger og niveau er med til at bestemme, hvor selvstændigt eleven eller lærlingen skal vælge metode, og hvor dybtgående og omfattede analysen skal være. Eleven eller lærlingen skal både have succes med at mestre metoden og samtidig opleve, at opgaven er udfordrende.

At opleve tekster

I valg af analysestrategi bør der altid tages udgangspunkt i eleven eller lærlingens oplevelse og undren, når eleven eller lærlingen læser teksten første gang. Herefter kan analysen bekræfte eller afkræfte eleven eller lærlingens første oplevelse af teksten. Eleven eller lærlingen kan stille "undre" spørgsmål til teksten og besvarer dem ved at undersøge teksten. Analysen er dermed med til at uddybe og udvide eleven eller lærlingens første forståelse og oplevelse.

Eleven skal møde tekster fra de seneste 10-15 år. Men der kan også forekomme ældre tekster, når de er relevante i forhold til de sammenhænge faget indgår i. Hvis erhvervsfagets eller en virksomheds traditioner, historie og udvikling indgår som undertema i en fagretning, vil det være relevant at vælge tekster, som kan belyse dette, som et undertema.

Tekstarbejde og fremstilling

Elevens arbejde med at fremstille sine egne mundtlige, skriftlige og multimodale tekster understøtter målet med at kunne analysere andres og professionelle tekster. Gennem det at producere selv lærer eleven eller lærlingen at evaluere egne og andres tekster.

Eksempler på fagtekster

Fagtekster kan omfatte virksomhedens eksterne og interne kommunikation, samt massekommunikative tekster, der dækker over trykte såvel som digitale medier, herunder tekster fra sociale medier, aviser, radio, tv, film, websites og interaktive medier.

Medier, sprog og genreglidning

Analyse af mediers og sprogets rolle og funktion som middel til kommunikation spiller en central rolle i faget. Det gælder både når det drejer sig om fiktion (forfatter ^ tekst ^ læser) og om sagprosa (afsender ^ meddelelse ^ modtager).

Følgende indgår i tekstarbejdet: Genreglidning, hvor temaer bliver behandlet i forskellige teksttyper og hvor genrerne glider sammen, Cross Over og Inter-tekstualitet, hvor temaer bliver behandlet i forskellige teksttyper, hvor genrer glider sammen og hvor tekster refererer og taler til hinanden, så der opstår ny betydning.

I undervisningen kan du evt. bygge videre på, at eleverne er aktive brugere af multimodale medier, herunder sociale medier, hvor grænsen mellem teksttyper udviskes. Det er derfor vigtigt at undervisningen skærper analysen af og bevidstheden om de sproglige, auditive og visuelle virkemidler i disse medier.

Kernestof i fremstilling kan omhandle

- Skrivestrategier
- Sprog og stil
- Valg af medier, virkemidler og repræsentationsformer
- Tekster og teksttyper
- Fremstillingsprocessen
- Skriveformål
- Modtagerrettet kommunikation
- Dialog om tekster

Mundtlig, skriftlig og multimodal fremstilling

I undervisningen kan du udfordreeleven eller lærlingen i forhold til at anvende sprog og virkemidler bevidst, målrettet, varieret og tilpasset til formålet. Når eleven eller lærlingen arbejder med mundtlig og skriftlig fremstilling, bidrager det til at øge eleven eller lærlingens ordforråd, begrebsverden og bevidsthed om perspektivet i at anvende forskellige repræsentationsformer til at formidle information, viden og holdninger.

Undervisningen tilrettelægges, således at fagets skriftlige og mundtlige dimension arbejder sammen og understøtter en videre udvikling af kompetencerne se, lytte, tale, samtale, læse og skrive.

Skriftlig fremstilling styrker eleven eller lærlingen i at udtrykke sig sprogrigtigt ud fra skriveformål og inden for rammerne af forskellige teksttypers former og muligheder. Arbejdet med den skriftlige side er beskrevet under afsnittet om dokumentation nedenfor.

I din undervisning skal indgå faglig skrivning og formidling inden for den fagretning og uddannelse, som eleven eller lærlingen har valgt. Eleven eller lærlingen arbejder med skrivestrategier, sprogrigtighed, grammatik og retstavning.

Skrivning og skrivestrategier

Når du arbejder med at styrke elevernes skrivefærdigheder, lægges vægt på:

Førskrivestrategier, f.eks. brainstorming, systematisk idéskabelse gennem arbejde med mindmap eller andre kreative teknikker, elev-elev eller elev-lærer vejledning (f.eks. åbne spørgsmål til den skrivende), indsamling, organisering og strukturering af stof, transfer af viden, analyse af kommunikationssituation og —formål, mv.

Skrivestrategier, f.eks. processkrivning, tænkeskrivning, formidlingskrivning

Efterbehandlingsstrategier, f.eks. kritisk læsning af egne og andres tekster, gensidig respons, redigering og gennemskrivning af egne og andres tekster, arbejde med struktur, form og indhold, korrekturlæsning af egne og andres tekster, mv.

At anvende it, f.eks. mind map-programmer, tekstbehandlingsprogrammer, informationssøgning, rettefunktioner, hjemmeside, blog mv.

Mundtlig fremstilling

Eleven kan træne mundtlig fremstilling gennem bevidst brug af talesproget, hensigtsmæssigt og modtagerrettet kommunikation og ved at kunne lytte aktivt og stille spørgsmål under en samtale.

Mundtlig fremstilling omfatter eleven eller lærlingens færdighed i at anvende talesproget på en hensigtsmæssig måde i forhold til hensigt og modtager. Eleven eller lærlingen arbejder med lytte-, tale- og samtalestrategier, det vil sige eleven eller lærlingens evne til at lytte, samtale og at fremlægge mundtligt.

Præsentationsstrategier (tale)

Der arbejdes med

Før-præsentationsstrategier, f.eks. brainstorming, systematisk idéskabelse, mindmapping, spørgsmålstyper, vejledning (åbne spørgsmål), indsamling af information, organisering og strukturering af stof, transfer af viden, analyse af kommunikationssituation og -formål, valg af verbale og nonverbale virkemidler og præsentationsteknikker, arbejde med kropssprog, udtale og mimik, mv.

Præsentationsstrategier, f.eks. at udarbejde manuskript, noter, præsentationsmaterialer med stikord, billeder, grafer, talekort med stikord mv.

Efter-præsentationsstrategier, f.eks. evaluering af anvendelse af præsentationsteknikker, verbale og nonverbale virkemidler i forhold til kommunikationssituation og —formål, mv.

At anvende it, f.eks. mind-map-programmer, præsentationsprogrammer, tekstbehandlingsprogrammer, programmer til at udarbejde hjemmeside, billedredigeringsprogrammer mv.

Samtale- og mødestrategier (tale/lytte)

Der arbejdes med:

Før-samtalestrategier, f.eks. opstilling af dagsorden, opstilling af mål for samtalen eller møde, notering af væsentlige diskussionspunkter, mv.

Samtalestrategier, f.eks. aktiv lytning, spørgsmålstyper (f.eks. afklarende), transfer af viden, analyse af samtalsituation, -formål, -deltagerforudsætninger og -emne, strukturering af samtale gennem anvendelse af ordstyrer, notering af synspunkter, notatteknik, herunder mindmapteknik.

Efterbehandling af samtaler eller møder, f.eks. referat af samtalen, redegørelse for væsentlige synspunkter, redegørelse for beslutninger, truffet under samtalen mv.

At anvende it, f.eks. mind-map-programmer, præsentationsprogrammer, tekstbehandlingsprogrammer mv.

2.2 Supplerende stof

I fagbilaget står følgende:

"Det supplerende stof kan være tekster, der ikke er indeholdt som en forpligtende del af kernestoffet. Det kan fx være social-, kultur- og bevidsthedshistoriske fremstillinger, fagtekster om psykologi, kunsthistorie eller teknologi, og det kan være stof fra andre fag, der indgår i flerfaglige forløb, hvor dansk er med. Det supplerende stof bør knyttes til kernestoffet og indeholdes i de organiserede forløb. Der er ikke specifikke krav til omfanget af det supplerende stof."

Supplerende stof vil være nødvendigt eller naturligt at inddrage. Det vil oftest være stof, der ligger i grænsefladerne til andre fag og fagområder. For at kunne forstå, analysere eller perspektivere en tekst, kan det være nødvendigt, at eleven eller lærlingen sætter sig ind i sekundær litteratur eller læser baggrundstof. Det kan være fagtekster, der ikke indgår som grundlag for en analyse, men som eleven eller lærlingen læser for at kunne udarbejde en mundtlig fremstilling. Det kan også være tekster om virksomhedsorganisation, virksomhedskultur, fagtradition, faglig metode, etik, teknik, handel, økonomi, kultur, historie, psykologi, sociologi mm.

Det supplerende stof bidrager til at eleven eller lærlingen kan analysere eller fortolke en tekst, eller det kan være grundlag for en fremstillingsopgave.

Det supplerende stof kan især hentes fra erhvervsfag, uddannelsesrettede fag og erhvervsuddannelse. Det peger dermed frem mod eleven eller lærlingens uddannelse og videre uddannelse. Typisk vil eleven eller lærlingen have indflydelse på, hvad der udvælges.

2.3 Grøn omstilling og bæredygtighed

Grøn omstilling og bæredygtighed i dansk på erhvervsuddannelserne, handler om at arbejde med at udvikle elever/lærlingenes viden og forståelse for hvorledes dansk kan bidrage som grundlag for handling i forbindelse med problematikker omhandlende grøn omstilling og bæredygtighed.

Fagligt indhold udvælges og inddrages som et aktuelt tema med indhold ud fra dansk mål og kernestof og inddrages og relateres tværfagligt, hvor det er relevant ud fra dansk i forhold til elevers/lærlingenes aktuelle uddannelse.

Undervisningen i temaet skal være med til at udvikle elevers/lærlingenes holdning, færdigheder og handlekraft til at træffe grønne og bæredygtige valg i forhold til arbejds-, samfunds- og hverdagsliv.

Grøn omstilling og bæredygtighed er et emne, der giver mulighed for både tværfaglighed og praksisrelateret undervisning.

Find inspiration på [Grøn omstilling - EUD | Emu.dk](#) – der kommer løbende nyt materiale.

Eksempler på kernestof og temaer:

- Et overordnet tema for de faglige mål, kernestof eller det supplerende stof i undervisningen
- Et tema, der kan inddrages i undervisningen gennem enkelte faglige mål
- Et tema ud fra et tværfagligt perspektiv i forhold til grundfaget dansk og elevernes eller lærlingenes uddannelse

Forslag til mål og kernestof fra grundfaget dansk, der kan indgå i arbejdet med grøn omstilling og bæredygtighed:

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
Kommunikation Eleven eller lærlingen kan demonstrere viden og bevidsthed om sproglige normer i diverse kontekster, herunder det konkrete erhverv og elevens eller lærlingens konkrete uddannelsesvalg	Kritisk analyse af grønne markedsførings-tekster Lad eleverne eller lærlingene analysere reklamer, der promoverer grønne initiativer, eller produktbeskrivelser fra deres egen branche, som fokuserer på bæredygtighed. Eleverne eller lærlingene kan arbejde med, hvordan sproglige normer som formel sprogbrug, tone og ordvalg bliver anvendt til at skabe en grøn profil og overbevise kunderne om bæredygtighedsværdier. Debatindlæg om bæredygtighed i erhvervet Eleverne eller lærlingene kan skrive korte debatindlæg om, hvordan deres fremtidige fag kan bidrage til en bæredygtig omstilling. Her kan de øve sig i at tilpasse sprog og tone til debatformatet og tænke over, hvordan de bedst formidler deres holdning til både fagfæller og offentligheden. Kundekommunikation om bæredygtighed Formuler cases, hvor eleverne eller lærlingene skal formulere korte informationsstykker

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
	ker eller mails til kunder, der forklarer virksomhedens grønne tiltag eller anbefaler miljøvenlige valg. F.eks. kan elever, der arbejder inden for detailhandel, skrive en mail om valg af bæredygtige produkter eller emballage. Her vil de øve sig i en høflig, informativ tone tilpasset kundekommunikation. Formelle rapporter om bæredygtige tiltag Bed eleverne eller lærlingene om at skrive en kort, formel rapport om, hvordan deres erhverv kan implementere grønne løsninger, og hvilke fordele det kan have. I denne øvelse får eleverne mulighed for at bruge mere formelt sprog og træne i at præsentere emner i en struktureret og professionel tone, som ville være egnet i en erhvervs-kontekst. Dialogspil om grøn omstilling Lav et rollespil, hvor eleverne eller lærlingene er henholdsvis kunder og ansatte i en butik, en virksomhed eller i et sundhedsfag. De skal bruge korrekt og professionelt sprog til at svare på kunders spørgsmål om, hvad deres virksomhed gør for miljøet, eller om et produkt virkelig er "grønt." Det giver dem træning i mundtlig kommunikation og hjælper dem med at håndtere typiske spørgsmål og skeptiske kunder i fremtidige erhvervssituationer.
Læsning Eleven eller lærlingen kan gennemføre målrettet og kritisk informationssøgning med relevans for erhverv, uddannelse, samfund og dagligdag	Undersøgelse af grønne mærkningsordninger Eleverne eller lærlingene skal undersøge forskellige grønne certificeringer og mærkningsordninger inden for deres branche og vurdere, hvilke der er relevante og troværdige. Eleverne eller lærlingene foretager en målrettet informationssøgning om forskellige miljømærker, fx Svanemærket, FSC, EU-blomsten osv., og undersøger, hvordan disse mærker bruges til at signalere bæredygtighed i branchen. De udvælger de mest relevante mærker og evaluerer dem kritisk, fx på baggrund af kriterierne for certificeringen, og om mærket er kendt og anerkendt i Danmark.

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
	Herefter præsenterer eleverne eller lærlingene deres undersøgelse og forklarer, hvilke mærker de ville anbefale at bruge i deres fremtidige arbejde. Præsentationsformen kan f.eks. være en kort video, en planche eller andet. Case om bæredygtighed i produktvalg Eleverne eller lærlingene skal vælge et produkt, de typisk ville bruge i deres erhverv, og undersøge alternative, bæredygtige valg. Eleverne eller lærlingene vælger et konkret produkt fra deres fagområde, fx emballage i detail, rengøringsmidler i servicebranchen, eller byggematerialer for håndværksfagene. Eleverne eller lærlingene søger information om bæredygtige alternativer til produktet og vurderer kildernes troværdighed, fx ved at undersøge leverandørens baggrund og certificeringer. Eleverne eller lærlingene fremviser deres produktvalg og forklarer, hvorfor deres bæredygtige alternativ ville være gavnligt i erhvervet.
Fortolkning Eleven eller lærlingen kan vælge og analysere diverse tekster, som er relateret til erhverv, uddannelse, samfund og dagligdag og anvende relevante analysemodeller	Ida Jessen – "En ny tid" (menneskers relation til natur og landbrug) Eleverne eller lærlingene læser uddrag fra "En ny tid", hvor Ida Jessen beskriver livet på landet og forholdet til naturen og arbejdet i landbrug. Fokus kan ligge på, hvordan bæredygtighed og naturressourcer indgår i fortællingen om livet i en landbrugskultur. Eleverne eller lærlingene anvender miljøanalyse og ser på, hvordan naturen beskrives, og hvilken betydning den har for fortællingens personer og temaer. De diskuterer, hvordan forholdet til natur og ressourcer har ændret sig siden bogens tidsepoke, og hvordan det kan relateres til nutidens bæredygtighedsudfordringer. Eleverne eller lærlingene reflekterer over, hvordan de som fagfolk kan påvirke og arbejde med bæredygtighed i forhold til naturressourcer i deres erhverv.

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
	Analyse af "Peters Jul" med fokus på bæredygtighed Eleverne eller lærlingene skal læse udvalgte kapitler fra "Peters Jul" og analysere, hvordan julen og de tilhørende traditioner skildres, samt hvilke bæredygtighedsmæssige perspektiver der kan udledes fra teksten. Eleverne eller lærlingene læser specifikke kapitler fra "Peters Jul", der beskriver julens forberedelser, gaver, mad og traditioner i en gammel dansk kontekst. Eleverne eller lærlingene arbejder i grupper for at identificere temaer relateret til forbrug, tradition og natur. De kan drøfte, hvordan juletraditionerne beskrives, og hvad der skaber glæde og samhørighed i fortællingen. Eleverne eller lærlingene reflekterer over de materielle goder og gaver, der nævnes i teksten. Hvordan ville de i dag vurdere bæredygtigheden af de valg, der gøres? Her kan de overveje: Hvilke ressourcer bruges til at fremstille gaverne? Hvordan påvirker forbrug af mad og gaver miljøet? Hvordan kan man i dag fejre jul på en mere bæredygtig måde, fx ved at vælge hjemmelavede gaver eller lokale produkter? Eleverne eller lærlingene diskuterer, hvordan traditionerne i "Peters Jul" kan tilpasses i en moderne kontekst med fokus på bæredygtighed. De kan overveje, hvordan man kan fremme mindre forbrug og mere fokus på oplevelser og fællesskab. Kreativ opgave: Eleverne eller lærlingene kan afslutningsvis skrive en kort novelle eller et digt, hvor de skildrer en moderne jul, der prioriterer bæredygtighed. De kan inkludere elementer fra "Peters Jul" men med en ny tilgang til gaver og traditioner.
Fremstilling Eleven eller lærlingen kan anvende relevante skrivestrategier og udtrykke sig for-	Skabelse af en multimediepræsentation om bæredygtige tiltag Eleverne eller lærlingene skal lave en multimediepræsentation, hvor de præsenterer

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
ståeligt og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation	bæredygtige tiltag inden for deres eget erhverv eller et specifikt område, der er relevant for dem. Valg af emne Eleverne eller lærlingene vælger et bæredygtigt tiltag, der er relevant for deres uddannelse eller erhverv. Det kan være emner som genanvendelse, energieffektivisering, cirkulær økonomi eller bæredygtige produktionsmetoder. Research Eleverne eller lærlingene laver en målrettet informationssøgning for at finde data, artikler, og eksempler på bæredygtige initiativer. Her kan de anvende skrivestrategier som at tage notater, lave mindmaps og kildehenvisninger. Planlægning af præsentationen Eleverne eller lærlingene skaber en plan for deres præsentation, som inkluderer: • En indledning, der introducerer emnet. • En hoveddel, der beskriver det valgte bæredygtige tiltag i detaljer, herunder dets betydning og virkning. • En afslutning, der opsummerer og giver anbefalinger eller opfordringer til handling. Skriveprocessen • Eleverne eller lærlingene skriver deres manuskript og udarbejder slides til præsentationen. De skal huske at variere deres sprog og bruge relevante fagtermer. • De kan også inkludere visuelle elementer som billeder, infografikker eller korte videoer, der understøtter deres budskab. Præsentation • Eleverne eller lærlingene præsenterer deres arbejde for klassen. Her skal de fokusere på at udtrykke sig klart og forståeligt både i skrift og tale.

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
	- De kan også inddrage lydclip eller video for at gøre præsentationen mere dynamisk. Feedback og refleksion - Efter præsentationen giver klassen feedback på både indhold og form. Eleverne reflekterer over, hvad der gik godt, og hvad de kunne forbedre i deres præsentations- og skriveprocesser.

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

I fagbilaget står følgende:

" Undervisningen i dansk tilrettelægges ud fra skolens fælles pædagogiske og didaktiske grundlag. Undervisningen skal tage udgangspunkt i eleven eller lærlingens faglige niveau og tilrettelægges så vidt muligt med udgangspunkt i elevernes aktuelle erhvervsuddannelser. Der er hovedvægt på helhedsorienteret undervisning og der sikres rammer, hvor eleven eller lærlingen kan bruge sin viden i erhvervsfaglig sammenhæng, så sammenhænge mellem fagets metoder og modeller og eleven eller lærlingens uddannelsesområde står tydeligt for eleven eller lærlingen. Den faglige progression i forhold til abstraktionsniveau indgår ved at der arbejdes med synlig læring og feedback.

For eux-elever gælder det at faget indgår som grundlag for den videre undervisning på a-niveau. Stof læst på c-niveau indgår i optællingen af det samlede stof på a-niveau. Undervisningsbeskrivelsen skal indeholde læst stof, omfang i tid og særligt fokus i forløbet samt hvilke arbejdsformer der er anvendt."

Undervisningen i danskfaget er læringsmålstyret. Det betyder, at du omsætter de faglige mål til konkrete læringsmål for undervisningen og tilrettelægger undervisningen ud fra læringsmålene. Du skal tilrettelægge undervisningen ud fra fagets identitet og formål og de overordnede kompetenceområder og fagmål.

Men der er et spring fra fagbilagets abstrakte formuleringer til de specifikke, målbare, opnåelige, relevante og resultatorienterede og tidsafgrænsede læringsmål. Læringsmålene danner grundlag for den undervisning og læring eleverne oplever. Det er skolens opgave at formulere læringsmålene klart og tydeligt for eleverne, så de kan anvende dem som mål for deres egen læringsproces.

Læringsmålene skal være tydelige og målbare for eleverne, og de skal kunne bruge dem til at måle og forstå, om de har opfyldt målene for undervisningen. Særligt i en helhedsorienteret og tværfaglig undervisning, skal eleverne kunne identificere hvert fags fagmål.

Tilrettelæggelsen af undervisningen i dansk tager udgangspunkt i fagets mål og på hvilken måde faget praksisorienteret kan indgå i en helhedsorienteret og tværfaglig undervisning, eller som korte danskfaglige kurser.

Elevernes forudsætninger og faglige niveau (F, E, D eller C) er med til at bestemme, hvordan du tilrettelægger undervisningen. Vær opmærksom på, hvor eleven eller lærlingen befinder sig i forhold til faget.

Elevens niveau

Dansk er med erhvervsuddannelsesreformen i 2015 blevet obligatorisk fag i grundforløbets 1. del i alle erhvervsuddannelser. Elever, der påbegynder grundforløbets 1. del efter grundskolens 9. klasse, afslutter faget på E-niveau. Elever, der påbegynder grundforløbets 1. del efter 10. klasse og med en 10. klasses eksamen, afslutter faget på niveau C.

Elever, der har valgt eux-modellen, skal ved start på grundforløbets 2. del have afsluttet danskfaget på C-niveau. Hvis disse elever ikke har opnået C-niveauet, kan de således være henvist til at gennemføre dansk på niveau C på VUC eller i åben uddannelse. Det kan være enten inden eleven eller lærlingen begynder på grundforløbet 2. del eller sideløbende med grundforløbet 2. del.

Elevens forudsætninger og uddannelsesretning

Elevernes forudsætninger - faglige, personlige og aldersmæssige - indvirker på, hvordan du vægter mål, vælger indhold og differentierer undervisningen. Elever i ungesporet har formodentlig andre forudsætninger end elever i voksensporet.

Elevens valg af fagretning og uddannelse skal afspejle, hvordan du toner, vælger og vægter mål, indhold og stofområder.

Undervisningsbeskrivelse (eux-elever)

For at understøtte den faglige progression udarbejdes en undervisningsbeskrivelse for det gennemgåede stof i faget på grundforløbet. Beskrivelsen indeholder:

- Læst stof
- Omfang i tid
- Særligt fokus (f.eks. pædagogisk fokus, fokus i faglige mål mv.)
- Anvendte arbejdsformer

Beskrivelsen overdrages i videst muligt omfang til den underviser, der overtager eleven eller lærlingen på eux 2. del. Der må naturligvis tages forbehold for elever, der enten har merit for dansk eller som kommer fra andre skoler, hvor der ikke er udfyldt en undervisningsbeskrivelse.

I tilfælde, hvor det er muligt er det givtigt med et koordinerende samarbejde mellem underviseren fra grundforløbet og underviseren på a-niveau.

Danskfaget i en helhedsorienteret og tværfaglig undervisning

Danskfaget indgår i samspil med andre de fag i erhvervsuddannelsen. Skolerne udbyder forskellige fagretninger i grundforløbets 1. del, hvori dansk indgår. I en helhedsorienteret tværfaglig undervisning, hvori danskfagets læringsmål indgår sammen med læringsmål fra andre fag, bør eleven eller lærlingen opleve arbejdet med fagets mål som et meningsfyldt samspil med mål fra andre fag.

Når du underviser i dansk bliver det din opgave, at sikre at danskfagets læringsmål indgår på en meningsfuld måde sammen med mål fra de andre fag. Du skal sikre, at eleverne er bevidste om de danskfaglige læringsmål og den danskfaglige viden, færdigheder og kompetencer, som de bringer i spil, når de løser opgaver i en tværfaglig helhedsorienteret læringsproces.

Du kan bringe kernestoffet i spil gennem en vifte af varierede opgaver, i korte danskfaglige kursusforløb eller knyttet op på den tværfaglige og/eller helhedsorienterede undervisning.

Faser i et undervisningsforløb

Når du planlægger din undervisning kan faserne i et undervisningsforløb forme sig på følgende måde:

Elevers forforståelse	Som opstart præsenterer du formål og konkrete mål for det, som eleverne skal lære. 1. I målene indgår de kriterier for målopfyldelse, som eleverne skal måle sig selv på undervejs, og som du vil bruge som grundlag for den afsluttende evaluering af elevernes arbejde med forløbet, f.eks. har eleven eller lærlingen ved timens eller forløbets afslutning opfyldt målet: "Eleven kan forholde sig til kultur, sprog, erhverv og uddannelse gennem analyse og diskussion af tekster" 2. Før du begynder dit forløb, bør du knytte det an til en meningsfyldt helhed, som eleverne kender. Du kan evt. benytte flipped learning, se et filmeksempel, hvor du allerede før undervisningen lader eleverne få en forforståelse ved at se på det faglige emne, det kunne være en video om kommunikationsmodeller i dansk. Du kan finde en del videoer som er egnede til undervisningsbrug på youtube.com. Undersøg også, hvilke muligheder din skoles indkøbte undervisningsmaterialer rummer. En del skoler har købt flat-rate til onlinematerialer, hvor der hele tiden opdateres og udvides med f.eks. undervisningsvideoer og selvrettende tests. 3. Du og teamet omkring eleverne differentierer målene ud fra elevforudsætninger. Alle elever skal have mulighed for at hægte sig på de mål, du/I har fastsat. I skal løbende hjælpe eleverne med at måle deres progression ud fra egne mål og forudsætninger frem for at skele til, hvad andre kan. I kan bl.a. gøre brug af før-og-efter-tests, hvor elevernes viden om et emne testes før undervisning og igen til sidst. Her bliver det tydeligt for eleven eller lærlingen, hvilken progression der har været gennem timen eller forløbet. Det kan f.eks. gøres på papir eller med en Kahoot, Padlet eller andet. 4. Du tjekker med eleverne, at de har forstået målene og undersøger, om de kan arbejde ud fra dem, eller om de evt. skal justeres. Du kan justere på flere måder, f.eks. gennem opdeling af konkrete mål, tilgange til læring osv. 5. Du og teamet præsenterer den måde, I har organiseret undervisningen på. Det kan være samarbejdsformer: individuelt eller i grupper, hvilken funktion samarbejdsformen har i forhold til elevernes læring, og hvilke roller og funktioner gruppedeltagerne har i forhold til hinanden. Har I valgt individuelt eller pararbejde begrundet du/I ligeledes samarbejdsformen, f.eks. ud fra det hensyn at eleven eller lærlingen skal arbejde med selvstændighed eller med ansvar for en sammenhængende proces.
Arbejdsfasen	Eleverne arbejder og samarbejder med fokus på at opfylde læringsmålene. 1. Du/I giver løbende feedback på processen, herunder eleven eller lærlingens strategier til at løse opgaven. Du stiller spørgsmål og giver hints, der kan hjælpe læringsprocessen på vej. Elevernes motivation hjælper du på vej, ved at du er til stede med opmærksomhed, spørgsmål og interesse for deres opgaveløsning, når der er brug for det. 2. Du/I træner eleverne i at bruge hinandens ressourcer og i at give hinanden faglig feedback (kollaborativ læring). Eleverne kan undervejs have vanskeligt ved at styre læringsmålene. Hvis de forsøger at skyde genvej ved at spørge dig eller Google for at få en hurtig løsning på opgaven, hjælper du dem tilbage på sporet ved at henvise til læringsmålene. Det færdige produkt dokumenterer målopfyldelse – men kun hvis det er blevet til ved at eleverne også mestrer processen. Vær opmærksom på at netop processen ved opgaveløsning er det, der er særligt interessant ved portfolio-delen i den mundtlige prøve.
Afslutning og evaluering	Du evaluerer sammen med eleverne. 1. Du/teamet evaluerer sammen med eleverne processen og det færdige produkt i forhold til de fagmål og læringsmål, der er indgået i undervisningen. 2. Eleven lægger produktet i sin arbejdsportfolio sammen med en af de opgaver, der skulle løses og en log om målopfyldelse gennem læringsaktiviteten. 3. Du fastsætter nye mål ud fra de mål, der er nået.
Til inspiration	Du kan hente en del faglig og pædagogisk didaktisk inspiration i forskellige metoder, f.eks.: - Cooperative Learning - Collaborative Learning - Progressiv Læring - Flipped Learning Hertil kommer også opmærksomhed på fagets indgåelse i helhedsorienteret undervisning. Du og teamet kan med fordel sammensætte forløb, hvor eleverne bruger faglighed fra andre grundfag og erhvervsfag til at opnå forståelse og læringsmål.

Lette hjemmeopgaver - udfordrende opgaver på skolen

Ved at give eleverne lette opgaver hjemme kan du give dem mulighed for at opnå en for forståelse af de opgaver, de arbejder med på skolen. På skolen stiller du til gengæld mere krævende opgaver, som udfordrer dem til at samarbejde indbyrdes, så de er nødt til at bruge hinanden som ressource for at løse opgaverne.

Tekstarbejde og skriftlig fremstilling

Du integrerer det skriftlige arbejde i arbejdet med kernestoffet, hvor eleverne kan bruge udleverede tekster som model for løsning af skriftlige opgaver. De udleverede tekster anvendes som udgangspunkt og model for arbejdet med den skriftlige dimension.

Selvstændighed, ansvar og succes med at lære

Eleverne skal gennem din undervisning opleve stigende selvstændighed, ansvar, faglig mestring og succes med at lære. Forudsætningen herfor er, at du tager udgangspunkt i deres forudsætninger for at lære og vælger stof med stigende sværhedsgrad for at udfordreeleven eller lærlingen på lige netop det niveau, eleven eller lærlingen har brug for, og hvor eleven eller lærlingen samtidigt kan lykkes med opgaverne.

Dansk og grundforløbets 1. del samt eux

Grundforløb 1 skal således udgøre en meningsfuld del af en helhed af læringsmål, der spiller sammen med læringsmålene fra andre erhvervsfag 2 og 3.

De elever, der vælger eux-forløb, afslutter grundforløbet på niveau C efter grundfagsbekendtgørelsen og fortsætter på det gymnasiale niveau A. Du tager pejling på det gymnasiale niveau A, når du udvælger stof til din undervisning af disse elever.

At udfordre fagligt

Elevens faglige og personlige forudsætninger, viden og baggrund for at lære har afgørende betydning, når du tilrettelægger din undervisning. Du skal differentiere din undervisning i forhold til hver enkelt elevs niveau. Din undervisning skal invitere eleven eller lærlingen indenfor i læringsrummet og åbne mulighed for, at eleven eller lærlingen sætter egne mål, oplever mestring og faglig succes ud fra egne forudsætninger. Eleven eller lærlingen bør samtidig udvikle egne strategier for at lære. Eleven eller lærlingen lærer individuelt på egne præmisser, men indgår i et fælles læringsrum.

Du bør tilrettelægge undervisningen med gradvis progression ud fra eleven eller lærlingens forudsætninger for at lære gennemsigtige kriterier for målopfyldelse skal kunne danne grundlag for eleven eller lærlingens progression.

Progression i forhold til læringsmål handler om:

- Elevens viden: at have grundlæggende kendskab eller avanceret viden
- Elevens færdigheder: at have grundlæggende, rutinerede eller avancerede færdigheder,
- Elevens kompetencer: at kunne anvende færdigheder kompetent i konkrete kontekster

At eleven eller lærlingen forstår processer og sammenhænge betyder, at eleven eller lærlingen kan overføre og anvende dem i nye ukendte situationer.

3.2 Arbejdsformer

I fagbilaget står følgende:

"Undervisningen tager udgangspunkt i eleven eller lærlingens erhvervsuddannelse, i hverdagens temaer og almene dannelse. Undervisning og arbejdsformer er i begyndelsen, der fortrinsvis er lærerstyrede, men skal gradvist afløses af undervisning og arbejdsformer, der giver eleverne større selvstændighed, medbestemmelse og ansvar. Arbejdsformer og metoder skal passe til de faglige mål, hvor der veksles mellem undervisningsformer og elevinddragelse. Faget tilrettelægges helhedsorienteret og så der som en del af undervisningen arbejdes der med at undersøge problemstillinger og vurdere løsninger, hvor fagets viden og metode anvendes, f.eks. i forbindelse med kommunikationsanalyse, arbejde med sagprosa, virksomhedskommunikation, arbejde med skønlitteratur mv."

Arbejdsformer er en række pædagogiske variationer over måden, der arbejdes med det danskfaglige stof på. For at opfylde fagbilagets krav om forskellige måder at møde og arbejde med tekster på og for at sikre elevernes faglige og læringsmæssige kompetenceudvikling skal forskellige arbejdsformer repræsenteres, fordi de på hver deres måde understøtter forskellige tilgange til tekstanalyse og tekstproduktion.

I løbet af undervisningen samler eleverne en arbejdsportfolio som dokumenterer arbejdet med de faglige mål. Eleven eller lærlingen udvælger herefter eksempler fra sin arbejdsportfolio til sin præsentationsportfolio som udgør en del af eksaminationsgrundlaget.

3.3 IT i undervisningen

I fagbilaget står følgende:

"It og medier anvendes i undervisningen som fagligt redskab og som støtte for elevernes læreproces i faget. Gennem undervisningen skal eleverne udvikle evnen til at anvende et bredt udsnit af digitale muligheder, herunder indgå i samarbejde med andre i digitale fællesskaber."

Undervisningen skal bidrage til at udvikle elevernes evne til på reflekteret vis at udvælge, analysere og vurdere information. Endelig skal undervisningen bidrage til, at eleverne udvikler en kritisk tilgang til internettets teknologi og kommunikationsformer."

It og medier fylder meget i undervisningen i dansk, dels som kommunikativt værktøj og dels som redskab for læreprocesserne i undervisningen. Gennem undervisningen skal faget bidrage til at udvikle elevernes digitale dannelse; analytisk, kritisk og kreativ forståelse af it og medier.

Brugen af it er mangfoldig. Der kan blandt andet være tale om it indgår som

- mindmap-programmer til at få ideer
- tekstbehandlingsprogrammer til både tekster og skriftligt arbejde
- informationssøgning når der arbejdes med emner, projekter og rapporter

- kommunikation med andre via e-mail, blogs, sociale medier og nyhedsgrupper
- præsentationsprogrammer, multimodalt med tekst, film, billeder, grafer, lyd, mimik, gestik
- hjemmesider som genstand for tekstarbejde, medieanalyse, tekstanalyse mv.
- analyse af virksomhedens eksterne og interne kommunikation

Arbejdet med at anvende it knyttes sammen med undervisningen i kommunikative strategier.

Eleverne anvender it til at fremstille tekster. Eleverne anvender tekstbehandlingsprogrammer til skriftlig fremstilling, præsentationsprogrammer til at understøtte mundtlig fremlæggelse, mind-map-programmer til at få ideer og bearbejde dem, e-mail og sociale medier til interaktiv kommunikation, netbaserede platforme til samarbejde om projekter, multimodale medier til at anskue og præsentere et emne fra forskellige vinkler.

Du træner eleverne i at søge og kritisk vælge velegnede it-løsninger til fremstilling af deres dokumentation.

Du kan således i din undervisning åbne op for, at eleven eller lærlingen vælger multimodale løsninger, hvor forskellige repræsentationsformer spiller sammen. Endvidere kan eleverne søge og vælge velegnede it-løsninger til at fremstille faglig dokumentation, hvor også den skriftlige dimension indgår.

3.3.1 Cybersikkerhed

Cybersikkerhed inddrages i danskfaget, hvor det er relevant og kan anvendes i tværfagligt og helhedsorienteret i arbejdet med grundfagets mål og kernestof.

Cybersikkerhed eller digitalsikkerhed er måden hvorpå digitale oplysninger, enheder og aktiver beskyttes. Eleverne eller lærlingene skal derfor opnå en forståelse for hvilke data, der skal beskyttes, hvorfor disse data skal beskyttes, og hvordan data beskyttes.

I det moderne samfund er cybersikkerhed en vigtig faktor, og det er derfor relevant at inkludere emnet i undervisningen på erhvervsuddannelserne, også i danskfaget.

Der er flere måder, man kan undervise i cybersikkerhed i danskfaget:

1. Integrer emnet i skriftlig og mundtlig kommunikation: Eleverne eller lærlingene kan få øvelse i at skrive og tale om cybersikkerhed i forskellige sammenhænge, fx i form af breve, rapporter, debatter og præsentationer – gerne tværfagligt.
2. Brug eksempler fra virkeligheden: Eleverne eller lærlingene kan arbejde med konkrete eksempler på cybersikkerhedsproblematikker og diskutere, hvordan de kan håndteres på en ansvarlig måde.
3. Undervis i digital dannelse: Eleverne eller lærlingene kan få viden om digital dannelse, herunder hvordan man kan agere ansvarligt og kritisk i det digitale univers.

4. Bruge cases og rollespil: Eleverne eller lærlingene kan arbejde med cases og rollespil, hvor de skal tage stilling til og løse forskellige scenarier omkring cybersikkerhed.

5. Inkluder emnet i projektarbejde: Eleverne eller lærlingene kan arbejde med projekter, der relaterer til cybersikkerhed, fx undersøgelse af en virksomheds IT-sikkerhed eller udvikling af en kampagne om cybersikkerhed.

Det er vigtigt at undervisningen i cybersikkerhed er praksisnær og relevant for elevernes eller lærlingenes fremtidige erhverv, så de kan anvende deres viden i deres professionelle liv.

3.4 Samspil med andre fag

I fagbilaget står følgende:

"I erhvervsuddannelserne er dansk et alment, erhvervsfagligt tonet sprog-, medie- og kulturfag med grænseflader til andre fag i erhvervsuddannelserne. Faget sætter erhvervskommunikativt, sprogligt samt tekst- og medieanalytisk perspektiv på de faglige, erhvervsfaglige, teknologiske, kulturelle og samfundsmæssige forhold, der indgår i andre fag og faglige områder i erhvervsuddannelserne. Faget skal med dette perspektiv åbne for samspil med andre fag og undervisningsforløb i eleven eller lærlingens uddannelse."

Du kan med fordel samarbejde med de andre lærere i uddannelsen om at skabe samspil mellem de læringsmål, der indgår i læringsaktiviteterne - både de overordnede fagmål om viden, færdigheder og kompetencer, og de konkrete læringsmål, som er knyttet til undervisningens aktiviteter.

At den enkelte lærers undervisning lykkes, afhænger i høj grad af det gode lærerteams respekt for hver enkelt lærers særlige faglighed.

Modellen fra forsiden af vejledningen viser forenklet fagene i en fagretning, hvor de faglige mål supplerer hinanden. Samtidig bliver fagenes særlige begreber og metoder respekteret og inddraget i en helhed.

4 Dokumentation

I fagbilaget står følgende:

”Elevens dokumentation omfatter teksttyper, som har relevans i forhold til eleven eller lærlingens uddannelsesretning og fremtidige jobsituation i erhvervslivet, til eleven eller lærlingens videre uddannelse og i forhold til eleven eller lærlingens personlige udvikling.

Elevens dokumentation opsamles i en arbejdsportfolio, som indgår som grundlag for dels den løbende evaluering og dels den afsluttende standpunktsbedømmelse.

Eleven udvælger fra sin arbejdsportfolio før undervisningens afslutning et eller flere teksteksempler til en præsentationsportfolio. Præsentationsportfolioen udgør en del af eksamensgrundlaget ved den afsluttende prøve.

Mindst én skriftlig opgave skal repræsentere skrivning på tværs af dansk og et eller flere andre fag.”

Arbejdsportfolio

Eleverne opsamler produkter og dokumentation i en arbejdsportfolio som danner grundlag for den løbende evaluering og den afsluttende standpunktsbedømmelse. Her kan du følge kontinuitet, sammenhæng og progression i eleven eller lærlingens arbejde og dermed et samlet overblik over eleven eller lærlingens tekster og over den feedback, som du over tid har givet til eleven eller lærlingen. Du kan registrere eleven eller lærlingens stærke sider og behov for at udvikle sig. Det skal fremgå klart for eleverne, hvordan du vil evaluere deres dokumentation, og hvad de skal gøre for at opfylde målene. Fra denne portfolio udvælger eleven eller lærlingen sin præsentationsportfolio.

Arbejdsportfolioen indeholder altså alle de tekster, eleven eller lærlingen har arbejdet med - fra udkast til den gennemarbejdede opgave. Skriftlige arbejder, der er udformet i samarbejde med andre, opbevares ligeledes i portfolioen med markering af, hvad eleven eller lærlingen selv er ansvarlig for.

Præsentationsportfolio

Elevens arbejdsportfolio med alle eleven eller lærlingens tekster bruges, når eleven eller lærlingen skal udvælge tekster til sin præsentationsportfolio, som eleven eller lærlingen skal bruge som eksaminationsgrundlag ved den afsluttende prøve i faget.

Eleven udvælger i samråd med dig tekster fra sin arbejdsportfolio til en præsentationsportfolio, som danner grundlag for de prøver, der er beskrevet i fagbilaget i grundfagsbekendtgørelsen. Præsentationsportfolioen indeholder således de tekster, som eleven eller lærlingen vælger at præsentere ved den afsluttende prøve. Det er eleven eller lærlingens ansvar at medbringe præsentationsportfolioen til eksamen. Skolen kan evt. vælge at lade eleverne lægge præsentationsportfolioen i en mappe på skolens intranet.

Opgaveløsning

Du tilrettelægger eleven eller lærlingens arbejde med opgaverne, så de giver mening for eleven eller lærlingen fx ved at være praksisorienteret og hænge sammen med fagets og uddannelsens mål. Eleven eller lærlingen kan f.eks. koble arbejdet med en færdig tekst i undervisningen til en cases eller et projekt. Eleverne bruger dermed den færdige tekst som model eller uddrager en opskrift ud fra den. Eleverne undersøger og beskriver f.eks. kommunikationsforhold, komposition, sprog, stil, layout, farve, billedteknik, medie osv. og fremstiller derefter et nyt eksempel på samme teksttype til et andet medie eller til en anden målgruppe. Eleverne opøver derved en færdighed i at overføre metoder og teknikker fra det kendte færdige produkt, til det nye produkt, som eleven eller lærlingen selv skal fremstille.

Teksttyper

Elevens dokumentation skal omfatte faglige teksttyper, der er relevante for eleven eller lærlingens uddannelse og fremtidige job, samt teksttyper, der er relevante for eleven eller lærlingens videre uddannelse og personlige udvikling.

Grundlæggende teksttyper

Til eleven eller lærlingens dokumentation hører grundlæggende teksttyper i form af fx resumé, mødereferat, præsentationsmaterialer, stikord og manuskript til præsentation, formulering af tekstanalyse og rapportskrivning.

Forskellige fremstillingsformer

I eleven eller lærlingens dokumentation indgår forskellige fremstillingsformer: skriftlige, mundtlige og multimodale

Den skriftlige dimension

Den skriftlige dimension spiller en central rolle i faget. Den skriftlige dimension kan være selve løsningen, f.eks. en folder, en dagsorden, en kvalitetsrapport, en manual, en annonce mm. Eller den kan være en del af grundlaget for det færdige produkt: et storyboard til en film, en beskrivelse af en idé, en logbog over et projektarbejde, en e-mail til en virksomhed mv.

Den mundtlige dimension

Eleven skal fremlægge og forklare faglige forhold for både fagpersoner og ikke-fagpersoner og skal kunne indgå i dialog om egen og andres dokumentation. fx ud fra en kommunikativ, sproglig, stilistisk og funktionel vinkel. Derudover skal eleven eller lærlingen også begrunde sine valg med hensyn til forslag til justeringer.

Multimodale fremstillingsformer

Multimodale fremstillingsformer indeholder forskellige repræsentationsformer f.eks. billede, billedtekst, diagram, foto, film, maleri, symbolske skrifttegn, mundtlig fremstilling, skriftlig fremstilling mv. Eleven eller lærlingen skal vælge og kunne bruge repræsentationsformerne mest hensigtsmæssigt i forhold til emne og hensigt.

Et undervisningsforløb med fokus på eleven eller lærlingens dokumentation vil ofte være inddelt i tre faser.

1. Indledning	Præsentation af opgave og læringsmål
2. Arbejdsfase	Elever arbejder med opgaven - du giver feedback på processen
3. Afslutning	Evaluerings af proces, evaluering af produkt

4.1 Procesorienteret dokumentation

Eleven arbejder procesorienteret med at udarbejde dokumentation. I processen indgår f.eks.:

- afklaring af opgaven, problemformulering
- brainstorming om emne og kommunikation, målgruppe, valg af medier, budskab, holdning, hvilke medier, hvilken teksttype
- tænkeskrivning - fokus på afklaring og kreativ proces
- sortering, udvælgelse og strukturering af materiale
- valg af medier og repræsentationsformer til formidling
- processkrivning med vejledning og respons fra samarbejdspartnere (elev/elev, elev -lærer) med fokus på skriveprocessen
- formidlingsskrivning: justering, gennemskrivning og gennemredigering af materiale på grundlag af coaching og respons
- layout
- korrektur med fokus på korrekt sprogbrug, retstavning, tegnsætning og layout
- præsentation af produkt for samarbejdspartnere
- final justering
- aflevering eller anvendelse i større sammenhæng til en præsentation

5 Evaluering

5.1 Løbende evaluering

I fagbilaget står følgende:

"Undervisningen og eleven eller lærlingens udbytte heraf evalueres løbende. Evalueringens formål er at understøtte progression i den enkelte elevs læring og skal sikre, at eleven eller lærlingen reflekterer over sin faglige udvikling i sammenhæng med faget og erhvervsuddannelsen som helhed. Den løbende evaluering sker på baggrund af løsning af opgaver, portfolio, samtaler mellem lærer og elev og mundtlig fremlæggelse."

Feedback

Som underviser giver du feedback på eleven eller lærlingens proces, vejleder og hjælper på vej. Det kan du gøre ved at fastholde eleven eller lærlingens fokus på læringsmålene, pege på muligheder som eleven eller lærlingen måske ikke har set, gøre opmærksom på hjælpemidler, som eleven eller lærlingen med fordel kan anvende, på strategier, som eleven eller lærlingen skal arbejde på at udvikle, på sprogbrug, som skal justeres mv.

Eleverne skal blive så dygtige, som de kan. Det betyder, at du skal tilrettelægge din undervisning ud fra elevernes forudsætninger for at lære, og at du evaluerer gennemført undervisning for at opnå et justeret grundlag for den fortsatte undervisning.

Elevernes feedback på, hvad der giver læring for dem, er dermed et værdifuldt værktøj for dig som underviser.

Effektiv feedback fra elever forudsætter, at du tilrettelægger din undervisning med klare og tydelige mål som eleverne forstår. Dermed kan din evaluering og elevernes feedback sker på samme grundlag.

Løbende formativ evaluering

Når du evaluerer formativt i undervisningen, tager du udgangspunkt i kriterierne for opfyldelse af læringsmål og differentierer i forhold til eleven eller lærlingens forudsætninger for at lære.

Læringsmålene for undervisningen udmønter fagets fagmål på en tydelig og konkret måde. Du formulerer målene, så de handler om undervisningens aktiviteter. Du lægger handleplaner sammen med eleven eller lærlingen ud fra eleven eller lærlingens faglige niveau. Men du har samtidig fokus på at arbejde med eleven eller lærlingens viden om og færdigheder i at anvende strategier til at lære.

Planlægningen af den løbende evaluering foregår sammen med eleven eller lærlingen. I denne proces indgår svar på følgende spørgsmål: Hvad er formålet med at evaluere?

- Hvad skal evalueres?

- Hvem evaluerer?
- På hvilke læringsmål, der evalueres?
- Hvilke kriterier bygger evalueringen på?
- Hvornår foregår evalueringen?
- Hvilken form har evalueringen?

Den formative evaluering har som sit første formål at understøtte eleven eller lærlingens faglige udvikling og eleven eller lærlingens viden om at lære og om at anvende strategier til at lære og opfylde læringsmålene.

Den formative evaluering har som andet formål, at du som underviser får feedback fra eleven eller lærlingen i forhold til eleven eller lærlingens læringsudbytte.

Formativ og summativ evaluering

Arbejdsportfolioen indgår som grundlag for den løbende formative evaluering og som grundlag for den afsluttende summative standpunktsbedømmelse.

Med mellemrum kan du sammen med eleven eller lærlingen se portfolioen igennem for at få overblik over eleven eller lærlingens faglige styrker og udviklingsbehov. På grundlag af samtalen, kan du sammen med eleven eller lærlingen lægge en handlingsplan for eleven eller lærlingens arbejde med faget. Samtalen kan også træne eleven eller lærlingen i at forholde sig analytisk og konstruktivt til egne tekster og læring

Dialog med andre elever

Portfolioen kan også bruges til, at elever går i dialog om hinandens tekster - giver respons med forslag til forbedringer af produkt og proces ved fremstilling, eller vejleder gennem hv-spørgsmål, der åbner for, at eleverne udvikler egne handlingsplaner på baggrund af samtalen.

Papir eller digital

Portfolioen kan være i papirversion eller i digitalt format eller begge dele. Det er eleven eller lærlingens ansvar at vedligeholde arbejdsportfolioen, men du skal jævnligt gøre eleven eller lærlingen opmærksom på dette ansvar.

Når elever arbejder sammen, kan de dele deres dokumenter og arbejdsprodukter digitalt. De kan evt. gøre det på skolens intranet. Eller de kan anvende nogle af de gratis tjenester, der er til rådighed, f.eks. One Drive, Google Drive, Google Site, Google Blog. Fordelen ved at oprette fælles dokumenter vil bl.a. være, at eleverne kan samarbejde om fælles opgaver, cases og projekter og kommentere og give faglig feedback på det de selv og andre producerer.

Arbejdet med arbejdsportfolioen

Arbejdet med portfolioen til løbende formativ evaluering foregår i fem faser:

1. Eleven samler egne og fælles (udarbejdet med andre) tekster, samt feedback fra læreren
2. Du gennemgår eleven eller lærlingens portfolio med henblik på en individuel handleplan for eleven eller lærlingen og fokuspunkter for, hvordan eleven eller lærlingen skal arbejde med faget
3. Du udarbejder feedback til eleven eller lærlingen på den samlede portfolio
4. Du gennemgår portfolioen og din skitse til handleplan med eleven eller lærlingen for at sætte klare mål for eleven eller lærlingens arbejde med faget, med strategier til at løse opgaver. De klare mål bliver afstemt i forhold til eleven eller lærlingens forudsætninger og i forhold til mål om viden, færdigheder og kompetencer på niveauet
5. Du følger op og giver lobende feedback på eleven eller lærlingens arbejde med udgangspunkt i handleplanen.

5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse

I fagbilaget står følgende:

"Når eleven eller lærlingen har afsluttet undervisningen, afgives en standpunktskarakter, der udtrykker eleven eller lærlingens aktuelle standpunkt. Eleven eller lærlingen bedømmes i forhold til fagets mål, og karakteren gives på baggrund af eleven eller lærlingens dokumentation og øvrige præstationer og munder ud i en samlet vurdering af eleven eller lærlingens kompetencer i faget."

Eleven skal kende grundlaget for evalueringen. Kriterierne for at opfylde målene skal indgå i din planlægning af undervisningen. De skal være velkendte af eleven eller lærlingen fra den løbende evaluering. Kriterierne skal handle om viden, færdigheder og kompetencer i forhold til at løse en arbejdsopgave og tage udgangspunkt i fagets formål og i fagets mål.

En helhedsorienteret undervisning med en høj grad af tværfaglighed stiller særligt store udfordringer til dig i forhold til at formulere kriterier for at opfylde danskfagets mål. Du skal formulere kriterierne skarpt og præcist, så eleven eller lærlingen kan identificere dem og arbejde på at opfylde dem, også når de indgår i tværfaglige helhedsorienterede sammenhænge. Klare kriterier er med til at sikre, at du tilgodeser alle fagets mål, når du tilrettelægger undervisningen, og når du evaluerer eleven eller lærlingens standpunkt.

5.3 Afsluttende prøve

I fagbilaget står følgende:

"Der henvises til § 9 for uddannelser, der udbydes med caseeksamen."

Skolen vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a caseeksamen eller prøveform b lodtrækning af spørgsmål."

Prøveform a – caseeksamen	Prøveform b – lodtrækning af spørgsmål
Prøven tilrettelægges på grundlag af en kendt case om en konkret virksomhed eller branche, udarbejdet af den prøveafholdende skole, evt. i samarbejde med en branche eller virksomhed. Ved undervisningens afslutning gennemføres en casearbejdsdag, hvor eleverne stilles 5-7 caseopgaver. Arbejdsdagen har en varighed på 6 timer. Eleverne arbejder individuelt eller i grupper og må modtage vejledning. Eleverne afleverer individuelle besvarelser af opgaverne ved arbejdsdagens afslutning. Caseopgaverne udformes, så mindst én opgave inddrager elevernes præsentationsportfolio. Caseopgaverne skal til sammen dække de væsentlige faglige mål, som skolen har udvalgt til prøven. Der afholdes en mundtlig prøve af 30 minutters varighed, inklusiv votering. Eksaminationen tager udgangspunkt i de stillede caseopgaver. Censor beslutter hvilke af de 5-7 opgaver, som der er grundlag for eksaminationen og som eksaminationen indledes med. Under eksaminationen inddrager eleven eller lærlingen sin præsentationsportfolio. Til de valgte opgaver stilles yderligere to ukendte spørgsmål, som uddyber relevant kerne stof i forlængelse af caseopgaven. Spørgsmålene stilles under eksaminationen af eksaminator. Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eleven eller lærlingens præstation. Caseopgaverne, de ukendte spørgsmål samt en fortegnelse over tekster i hver enkelt elevs præsentationsportfolio sendes til censor forud for prøvens afholdelse.	Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af eleven eller lærlingens præsentationsportfolio samt en ukendt opgave. Prøvens grundlag skal tilsammen dække de væsentlige faglige mål, som skolen har udvalgt til prøven. Den ukendte opgave tildeles ved lodtrækning umiddelbart forud for den fastsatte forberedelsestid, som normalt er på 60 minutter. Eksaminationen af eleven eller lærlingen varer ca. 30 minutter, inklusive votering. Eksaminationen er todelt. Den ene del består af eleven eller lærlingens præsentation af løsningen af den ukendte opgave samt en efterfølgende samtale om opgaven mellem elev og eksaminator. Den anden del består af eleven eller lærlingens præsentation af sin præsentationsportfolio, og suppleres med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eleven eller lærlingens præstation. De ukendte opgaver samt en fortegnelse over tekster i hver enkelt elevs præsentationsportfolio sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Skolen afholder prøve efter fagbilagets bestemmelser om valg mellem to prøveformer a) mundtlig prøve på grundlag af en kendt case eller b) mundtlig prøve på grundlag af eleven eller lærlingens præsentationsportfolio samt en ukendt opgave. Se nærmere i fagbilaget.

I de merkantile uddannelser afholder skolen caseprøve efter § 9 i grundfagsbekendtgørelsen. Prøven tager udgangspunkt i opgaver, der perspektiverer til en kendt merkantil case, virksomhed, branche eller lignende.

Praksisnær prøve i viden, færdigheder og kompetencer

Ifølge eksamensbestemmelserne udarbejder skolen eksamensopgaver, der:

- Giver eleven eller lærlingen mulighed for at dokumentere fagets viden,

- færdighed og kompetencer skriftligt, mundtligt og multimodalt
- b) er praksisnære i forhold til at åbne for dokumentation af danskfagets viden, færdigheder og kompetencer ved prøven med kobling til
- praksis i faget - kendt af eleven eller lærlingen fra arbejde med faget
 - praksis i eleven eller lærlingens uddannelse - kendt af eleven eller lærlingen fra helhedsorienterede undervisningsaktiviteter
 - praksis i virksomhed/branche i eleven eller lærlingens målsituation i erhvervslivet - kendt af eleven eller lærlingen fra arbejde med brancherettede cases og projekter

En praksisnær prøve får en positiv tilbagevirkning på undervisningens praksisnærhed.

Danskfaget kan blive udtrukket som eksamensfag. Ved prøven skal eleverne være bevidste og vidende om hvilke væsentlige fagmål, der indgår i prøven og hvilke kriterier, de bliver bedømt ud fra.

Skolen vælger de væsentlige mål og krav fra grundfagsbekendtgørelsen, som er grundlag for prøven. Prøven skal vise, om eleverne kan opfylde målene. Det skal fremgå af skolens prøveregler hvilke kriterier for målopfyldelse, du og censor skal anvende ved bedømmelsen. Eleverne skal orienteres om de væsentlige mål og krav.

5.3.1 Eksaminationsgrundlag

I fagbilaget står følgende:

"Prøveform a caseeksamen

Eksaminationsgrundlaget er eleven eller lærlingens besvarelse af caseopgaverne samt de stillede ukendte spørgsmål. Prøveform b lodtrækning af spørgsmål Eksaminationsgrundlaget er eleven eller lærlingens besvarelse af det ukendte spørgsmål samt eleven eller lærlingens præsentationsportfolio."

Eksaminationsgrundlaget udgøres af prøvespørgsmål og opgaver samt af eleven eller lærlingens faglige produkter udarbejdet i forberedelsestiden. Eleven eller lærlingens eksaminationsgrundlag i form af faglige produkter medbringes af eleven eller lærlingen til eksaminationen.

Elvens præsentation og den efterfølgende samtale tager udgangspunkt i eksaminationsgrundlaget. Af skolens prøveregler skal fremgå, hvad der er eksaminationsgrundlag ved prøven.

Elvens præsentationsportfolio indgår som en del af grundlaget for eksaminationen efter fagbilagets bestemmelser ved fagbilagets prøveform a og prøveform b.

5.3.2 Bedømmelsesgrundlag

I fagbilaget står følgende:

"Prøveform a caseeksamen

Bedømmelsesgrundlaget er eleven eller lærlingens mundtlige præstation ved prøven. I bedømmelsesgrundlaget kan der indgå materiale udarbejdet af eleven eller lærlingen i forbindelse med opgaveløsning på caseundervisningsdagen, men materialet bedømmes ikke særskilt.

Prøveform b lodtrækning af spørgsmål

Bedømmelsesgrundlaget er eleven eller lærlingens besvarelse af det stillede spørgsmål samt eleven eller lærlingens præsentation af sin portfolio og den efterfølgende dialog med eksaminator."

Bedømmelsesgrundlaget er alt det, der danner grundlag for bedømmelsen. Bedømmelsesgrundlaget udgøres således af eleven eller lærlingens præstation og dokumentation af viden, færdigheder og kompetencer under eksaminationen. Bedømmelsesgrundlaget kan også være materiale, som eleven eller lærlingen har udarbejdet før eksaminationen, i undervisningen eller i forberedelsestiden, såfremt dette er fastsat af skolen i skolens lokale undervisningsplan. Eleven eller lærlingens medbragte produkter kan altså både være eksaminationsgrundlag og bedømmelsesgrundlag,

Af skolens prøveregler skal fremgå, hvad der er grundlag for bedømmelse ved prøven.

Bedømmelsen af eleven eller lærlingens kompetencer foretages ud fra væsentlige mål og krav på niveauet, som de er beskrevet i fagbilaget for hvert enkelt grundfag, samt ud fra de bedømmelseskriterier, som skolen har fastsat i sin lokale undervisningsplan.

5.3.3 Bedømmelseskriterier

I fagbilaget står følgende:

"Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Se i øvrigt § 8 stk. 3.

Skolen kan uddybe prøvens specifikke bedømmelseskriterier i forhold til de væsentlige mål og krav, som skolen har udvalgt i forhold til prøven samt i prøvens bedømmelsesgrundlag.

I bedømmelse af eleven eller lærlingens præstation i faget lægges vægt på følgende:

Niveau F	Niveau E	Niveau D	Niveau C
1.Eleven eller lærlingen kan anvende enkel viden om kommunikationsmetoder og fortolkning både alment og erhvervsfagligt 2.Eleven eller lærlingen demonstrerer anvendelse af en simpel struktur i sin fremlæggelse 3.eleven eller lærlingen kommunikerer og formulerer sig i et grammatisk korrekt sprog, og i et sprog som passer til situationen 4.Eleven eller lærlingen refererer indhold i læst tekst korrekt 5.Eleven eller lærlingen viser kendskab til og i et afgrænset omfang forståelse af fiktionstekster, praksisnære sagtekster og multimodale tekster	1.Eleven eller lærlingen kan anvende viden om kommunikationsmetoder og fortolkning både alment og erhvervsfagligt 2.Eleven eller lærlingen demonstrerer en klar og enkel struktur i sin fremlæggelse 3.Eleven eller lærlingen kommunikerer og formulerer sig i et grammatisk korrekt sprog, og i et sprog som passer til situationen 4.Eleven eller lærlingen refererer indhold i læst tekst korrekt 5.Eleven eller lærlingen viser kendskab til og forståelse af fiktionstekster, praksisnære sagtekster og multimodale tekster	1.Eleven anvender og begrundet kommunikationsmodeller og fortolkning både i almene og erhvervsfaglige sammenhænge 2.Eleven demonstrerer i sine fremlæggelser og besvarelser, at eleven eller lærlingen har arbejdet selvstændigt og struktureret 3.Eleven formulerer sig sproglig korrekt og situationsbestemt 4.Eleven læser, kan forstå og fortolke tekster ud fra forskellige perspektiver 5.Eleven går i dialog om korrekt anvendelse af sprogbrug og sproglige normer både i almene og erhvervsfaglige sammenhænge 6.Eleven viser kendskab til og forståelse af fiktionstekster, praksisnære sagtekster og multimodale tekster og kan diskutere og udlede fra disse genrer	1.Eleven anvender og reflekterer over kommunikationsmodeller og fortolkning både i almene og erhvervsfaglige sammenhænge 2.Eleven demonstrerer i sine fremlæggelser og besvarelser, at eleven eller lærlingen har arbejdet selvstændigt, struktureret og reflekteret 3.Eleven formulerer sig sproglig korrekt, reflekteret og situationsbestemt 4.Eleven læser, kan forstå, fortolke og vurdere tekster ud fra forskellige perspektiver 5.Eleven går i dialog om og kan bedømme korrekt anvendelse af sprogbrug og sproglige normer både i almene og erhvervsfaglige sammenhænge 6.Eleven eller lærlingen viser kendskab til, forståelse af fiktionstekster, praksisnære sagtekster og multimodale tekster og kan reflektere, diskutere og bedømme disse genrer

Bedømmelseskriterierne ved prøven er de tegn på målopfyldelse i eleven eller lærlingens præstation og det elevudarbejdede materiale, som skolen har fastsat til at danne grundlag for bedømmelsen.

Bedømmelseskriterierne tager udgangspunkt i de væsentlige faglige mål, der danner grundlag for prøven. Bedømmelseskriterier skal fremgå af skolens prøveregler. Du skal orientere dig i din skoles lokale undervisningsplan i forbindelse med udvælgelse af væsentlige mål samt bedømmelseskriterier.

Der foretages en samlet bedømmelse af eleven eller lærlingens præstation. Der gives én karakter efter hver eksamination. Karakteren omfatter den viden, de færdigheder og de kompetencer, som eleven eller lærlingen har dokumenteret under prøven.

6 Dansklærerens spiseseddel

Spisesedlen er udarbejdet som et støtteværktøj til dansklæreren og har til formål at give overblik over vigtige opmærksomhedspunkter, når man underviser i dansk på erhvervsuddannelserne.

1. Tjek skolens LUP

Det er vigtigt at dansklæreren orienterer sig i skolens lokale undervisningsplan for dansk (LUP).

Danskfaget udvikler sig hele tiden, og det kan være nødvendigt at ajourføre den lokale LUP.

Vigtigst er det, at det fremgår af luppen:

- 1) Hvilke prøveformer og bedømmelser der indgår i dansk
- 2) Vægtningen af karakter
- 3) Opfyldelse af deltagelsespligt, aflevering af opgaver og projekter eller andre ting der kan være en forudsætning for deltagelse i prøven/eksaminationen
- 4) Evt. tilmelding, indstilling til prøven samt evt. afmelding til prøven, herunder sygdom.
- 5) Anvendelse af hjælpemidler
- 6) At prøven foregår på dansk
- 7) Mål og krav der er vigtige for prøven
- 8) Prøvens eksaminationsgrundlag, som er det faglige stof eller materiale der eksamineres ud fra.
- 9) Prøvens bedømmelsesgrundlag, herunder hvilke produkter, processer eller præstationer der gøres til genstand for bedømmelsen og eventuel vægtning af delkarakterer.
- 10) Prøvens bedømmelseskriterier, som med udgangspunkt i bedømmelsesgrundlaget skal beskrive, hvad der lægges vægt på ved vurderingen af eksaminandens præstation.
- 11) Orienter dig på [Retsinformation](#)

2. Tjek fagbilaget for dansk (Bilag 4)

Du skal i din planlægning af dansk på din erhvervsskole sikre dig, at du i din undervisning tydeliggør de udvalgte faglige mål for faget og at disse fremgår af skolens lup. Husk ved undervisning af EUX klassen at tage pejling på dansk A-niveau -og er du så heldig at kende underviserne på kommende A-niveau så er det fordelagtigt for dine elever at afstemme denne pejling med de kommende undervisere i din planlægning af undervisningen.

Af fagbilaget fremgår det, at danskfaget gennem tværfagligt samspil med erhvervsuddannelsens øvrige fag skal styrke og udvikle eleven eller lærlingens danskfaglige og personlige kompetencer. Derfor er det oplagt også at arbejde tværfagligt og helhedsorienteret i dansk. Når man arbejder tværfagligt og helhedsorienteret, skal man holde tungen lige i munden og have de faglige mål for øje i sin planlægning.

Find fagbilaget for dansk samt vejledning: UVM.DK

3. Løbende evaluering og feedback af elevernes arbejde

Planlæg og beskriv i skolens lup, hvordan du løbende vil evaluere elevernes arbejde og afstem eventuelt i hvilken form og hvor ofte de kan forvente at få feedback.

4. Udarbejde undervisningsbeskrivelser for dansk på EUX

Jf. det reviderede fagbilag for dansk skal der udarbejdes undervisningsbeskrivelser for dansk. Dette gøres for at sikre at disse vigtige informationer kan komme videre til andre undervisere og dermed komme eleven eller lærlingen til gavn. Du kan evt. bruge vedlagte skabelon:

5. Udarbejde prøvemateriale til dansk.

Få gode ideer af andre dansklærere på EMU.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET